

Kdo je Miru Cerarju miniral 2. tir ?

Mirko Troha na blogu JPD - 29.3.2018

1. del – Nestrokovna in nedorasla ekipa

V oddaji Tarča, ki je bila predvajana 15.3.2018, je Miro Cerar, predsednik vlade v odstopu, za neuspeh projekta Drugi tir okrivil, kot je dejal, tiste, ki so ves čas delali na tem, da projekt ne bi uspel, samo zato ker ga vodi SMC. Miru Cerarju bi težko očitali, da v svoji nameri, da bi Slovenija dobila sodobno železniško povezavo med Koprom in Divačo, ni bil iskren, problem pa je drugje. Mira Cerarja so obkrožili ljudje, ki niso bili iskreni ali pa strokovno in organizacijsko niso bili dorasli infrastrukturnemu projektu, kot je Drugi tir. Namesto da Miro Cerar užaljeno obtožuje vsepovprek, da so mu metali polena pod noge, bi bil čas, da se zamisli in ugotovi, kaj je sam počel narobe in si odgovori na vprašanja o iskrenosti, učinkovitosti, znanju in izkušnjah svojih sodelavcev.

Osnovna napaka Mira Cerarja je bila, da ni prepoznal strateške pomembnosti Luke Koper in železniške povezave z zaledjem, katere sestavni del je povezava med Koprom in Divačo. Slovenija nima ne zlata in ne nafte. Slovenska prednost pa je ugodna strateška lega, ki omogoča najkrajšo povezavo med Kitajsko in srednjeevropskimi državami. In strateška napaka je deliti naravni monopol z Madžarsko ali katero drugo državo. Samo predstavljajmo si, da bi Norveška rekla, če želite imeti nafto, ne pričakujte, da bomo Norvežani delali naftne ploščadi. Naftne ploščadi bomo delali le v javno-javnem partnerstvu oz. nafto boste dobili le v primeru, če boste sofinancirali naftne ploščadi.

Obenem pa so se ravno skupni meddržavni projekti, kot je npr. jedrska elektrarna v Krškem, izkazali kot kamen spotike. In to kljub dobičkonosnosti in koristnosti. In ravno Metod Dragonja, ki vodi podjetje 2TDK, je tisti, ki to dobro ve. Metod Dragonja je bil tisti, ki je prekinil dobavo elektrike iz skupne JEK sosednji Hrvaški zaradi nespoštovanja dogovorov o plačevanju v sklad za razgradnjo, sedaj pa se ponovno zavzema za meddržavni projekt.

Največji zagovornik restriktivne politike investicij po nalogu Evropske Komisije, da se primanjkljaj BDP do leta 2015 spusti pod 3% in »krivec«, da projekt Drugi tir ni dobil v prvi polovici mandata Mira Cerarja potrebnega zagona, je bil finančni minister Dušan Mramor. Kot se je kasneje izkazalo so bile vse napovedi gospodarske rasti bistveno preveč konzervativne, zato je minister Mramor odločno a neupravičeno blokiral investicije. Miro Cerar ga je poslušal dosledno, zato se je šele po odstopu Dušana Mramorja julija 2016, začelo več govoriti o drugem tiru.

Peter Gašperšič se je izkazal za najbolj neposrečeno ministrsko izbiro že na začetku, ko je na predstavitvi šel še dlje od tistih na DRI ju, ki so mu omogočili, da se je iz neznanega državnega uradnika povzpел na mesto ministra za infrastrukturo. Povedal je, da drugega tira Slovenija še najmanj trideset let ne potrebuje in že čez nekaj tednov naredil 180 stopinjski obrat in se iz nasprotnika (zgolj) deklarativno spremenil v podpornika projekta Drugi tir. Zakaj ni Miro Cerar nekredibilnega Gašperšiča zamenjal že takrat, ve le on in le on nosi odgovornost za to. Leta 2017 je Gašperšič obljubil, da bo odstopil, če se pripravljala dela ne bodo začela pred koncem leta 2017. Ko se dela niso začela, mu ni prišlo na misel, da bi vsaj nekaj mesecev pred iztekom mandata držal besedo.

Ugotovili pa smo novo nedoslednost ministra Gašperšiča, ki kot edino oviro za začetek pripravljanih del izpostavlja »referendum Vilija Kovačiča in stranke SDS«. Minister Gašperšič pa ni povedal, da še januarja 2018 še vedno ni imel podpisane pogodbe za arheološke raziskave. In ni povedal, da se pripravljanih del in dostopnih cest ne more začeti delati, dokler niso opravljene arheološke raziskave na terenu. Kot je poročalo Delo 12.1.2018, vse kaže, da želi Topolkova Direkcija na vse načine naročilo arheoloških raziskav oddati nekomu, ki po mnenju DKOM ne izpolnjuje zahtevanih pogojev. Počasnost Topolkove Direkcije se kaže tudi v tem, da je bil sklep o začetku oddaje javnega naročila sprejet že avgusta 2016 v letu 2018 pa še vedno nimamo sklenjene niti pogodbe.

V celotnem mandatu se Peter Gašperšič ni ukvarjal s projektom Drugi tir, ampak je to prepuščal svojim sekretarjema.

Prvega sekretarja Klemna Grebenška, ki je bil enako anemičen in sposoben kot njegov nadrejeni Gašperšič, je potihoma odnesla preiskava KPK, na boljše plačano mesto svetovalca posloводства na DRI.

Nasledil ga je Jure Leben, po izobrazbi »okoljaš«, ki pa projekta, v nasprotju, kot je trdil sam, ni vodil transparentno. Čeprav je madžarski predsednik vlade na svojem obisku v Ljubljani jasno povedal, da Madžarska želi delež pri gradnji, delež v Luki Koper in delež pri prevozu tovora, se je Lebnovo pojasnjevanje javnosti skrčilo na to, da na mizi ni nič od tega, pri tem pa ni povedal, kaj na mizi je, še manj pa, kaj je pod mizo. Jure Leben o projektu ni povedal nič, vse je bilo tajno in s tem v javnosti vzbujal sume, ki so se kasneje izkazali za točne. Madžarom ni obljubil deleža v sedanjem območju Luke Koper, ampak v prihodnjem območju, na zemljiščih, kamor bi se Luka širila v prihodnosti, s čimer je dejansko naredil ravno to, da je Madžarski obljubil delež Luke.

Miro Cerar še zdaj ponavlja, da so vodili dialog s strokovno javnostjo. Žal to ne drži. Resnica je da smo strokovnjaki naleteli na zid molka in ignorance s strani ministrstva. Jože Duhovnik in stroškovni inženirji iz kroga Jožeta P. Damijana se, vsak na svoj način, sploh ne bi ukvarjali z drugim tirom, če ne bi ocena stroškov zrasla preko vseh mej. Morda bi se odvil drugače, če bi se s strokovnjaki kdo pogovoril. Žal na MZI, DRSI in DRI niso premogli strokovnjaka, ki bi bil zmožen argumentiranega dialoga z Jožetom P. Damijanom, stroškovnimi inženirji ali z Jožetom Duhovnikom.

2. del – Laži in manipulacije

Miro Cerar ponavlja, da je bil projekt večkrat pregledan s strani tujih institucij, kot je Jaspers. Te institucije se seveda niso spustile na nivo kalkulacije projekta in analize stroškov, kot smo se stroškovni inženirji, ampak so zgolj potrdile, da je projekt primeren za sofinanciranje. Interes institucij, kot je Evropska investicijska banka, je predvsem to, da bodo posojen denar dobili vrnjen, kako pa je porabljen, jih prav zelo ne zanima. Spomenik kontroli Jaspers, na katero prisegata Miro Cerar in Jure Leben, stoji v Šaleški dolini, Slovenci pa mu pravimo tudi TEŠ 6. Miro Cerar uporablja (ne)argumentacijo in zagovarja stališča svojih sodelavcev z navajanjem institucij, ki jih podpirajo, ker ne more zavrnil argumentov, ki so bili očitani s strani strokovnjakov. Še vedno se spomnimo omalovažujočih označb strokovnjakov s strani Mira Cerarja v Državnem zboru, potem ko ni zmogel navesti argumentov v svoj prav. Miro Cerar ne razpravlja s strokovnimi argumenti, ampak v načinu ad personam diskvalifikacije.

Naši konkretni očitki so bili, da DRI, ki je odgovoren za oceno vrednosti projekta, cen ni izračunal, ampak jih je le napisal, potem pa še nekritično napihnil. Prav tako smo z analitičnim in sistemskim pristopom, ki temelji na dejanskih stroških preteklih projektov predorov na trasi primorske avtoceste, ugotovili več sto milijonska odstopanja v oceni stroškov za projekt Drugi tir, določenih v »osnutku« investicijskega programa s strani DRI. Dokaz za to, kako sposobni so »strokovnjaki« na Direkciji in DRI, so prav projekti v okviru projekta Drugi tir. Ko je v podjetje 2TDK prišel Metod Dragonja je prav oceno stroškov projekta Drugi tir spustil z 1,4 mlrd na manj kot 1.0 mlrd evrov, in to z dodatnimi tremi najdaljšimi tuneli kot nastavkom za dvotirno progo. Najbolj smešno pa je, da se Metod Dragonja v stroškovne analize gradbenih del sploh ni spuščal.

Ocena vrednosti podjetja DRI za projekt pripravljanih del in dostopnih cest za Drugi tir se je izkazala za prenapihnjeno za 25%. DRI jih je ocenil na 20 mio €, dejanska pogodba pa je bila podpisana za 15 mio €. Mira Cerarja prepričujejo, on pa prepričuje nas, da moramo še naprej verjeti in zaupati dejansko vodenje projekta podjetju DRI, ki stroškov projekta ne zna oceniti. Vrhunec nesposobnosti in vrh ledene gore pa seveda predstavlja afera z izbiro projekta makete Drugega tira s strani Damirja Topolka, direktorja Direkcije RS za infrastrukturo.

Čeprav smo stroškovni inženirji iz kroga Jožeta P. Damijana objavili več člankov v strokovno znanstvenih revijah Gradbeni Vestnik in poljudnih člankov v Sobotni prilogi Dela in drugih medijih, v katerih smo opozarjali na nepravilen pristop k vodenju projekta Drugi tir, predvsem s strani podjetja DRI, ki ga vodita Jure Kač in Tadej Veber, smo bili le enkrat, kot predstavniki Sveta za civilni nadzor, vabljeni na sestanek, na katerem so bili tudi predstavniki DRI. Edini sestanek je organiziral sekretar Jure Leben. Po burni izmenjavi mnenj med stroškovnimi inženirji iz kroga Jožeta P. Damijana in predstavniki DRI je bilo dogovorjeno, da na naslednjem sestanku predstavimo svoj izračun, za kar naj bi predstavniki DRI posredovali podrobne podatke iz projektantskih popisov za en odsek proge. Vendar do naslednjega

sestanka ni prišlo, ker MZI kljub predhodnemu dogovoru ni želel posredovati obljubljenih podatkov in si si je izmišljal vedno nove razloge, zakaj jih ne more posredovati.

Vse to se je dogajalo v času tik pred referendumom. Kasneje se je pokazalo, da je tukaj šlo zgolj za igro, v kateri je Jure Leben le pridobival čas in da smo bili mi le igralci v njegovem predreferendumske blefu, s katerim je želel pokazal, da se dogovarja s stroko. Po zmagi na referendumu Jure Leben ni bil več pripravljen prisluhniti strokovni kritiki.

Ko Miro Cerar govori o civilnem nadzoru projekta Drugi tir, pozabi povedati, da je bil namen spraviti kritiko civilne družbe pod kontrolo. Svet za civilni nadzor projekta Drugi tir se je pred referendumom o Zakonu o Drugem tiru razdelil na dve skupini. Posamezniki, ki so bili aktivni s prispevki s področja ekonomske, gradbene in pravne stroke, niso želeli pristati na to, da podprejo Vlado na referendumu o Zakonu o Drugem tiru. Manj produktivni del Sveta pa je podprl Vlado v zameno za obljubo, da bodo dobili nek organ za civilni nadzor. Januarja 2018 je bil objavljen razpis za Projektne svet za civilni nadzor. Pogoji pa so bili nerazumni. Kandidata je lahko kandidiralo le društvo, ki se je ukvarjalo s problematiko Drugega tira in je že delovalo najmanj dve leti. Članom Projektne sveta bi projektno dokumentacijo dostavilo Ministrstvo, vendar bi morali dokumentacijo obravnavati kot poslovno skrivnost. Če bi člani Projektne sveta za civilni nadzor projekta Drugi tir javnosti razkrili nepravilnosti, bi bili kazensko in materialno odgovorni. Projektne svet, ki za svoje delo ne bi bil plačan, bi moral s svojimi ugotovitvami najprej seznaniti Vlado, ki bi v primeru »prevelike transparentnosti« objavo preprečila. Na tako podreditev vladi nihče, ki mu je mar za transparentnost pri projektu Drugi tir, ni mogel pristati. Žal je vlada na ta način preslepila tri kandidate za nadzor gradbenega projekta, ki so se bili pripravljena prodati tudi pod tako neugodnimi pogoji, med njimi sociologa Emila Milana Pintarja

Referendumska kampanja je bila v celoti zavajajoča s strani vlade. Državljeni referenduma niso dojemali v smislu, kot je bilo postavljeno referendumsko vprašanje, da gre za ali proti Zakonu o Drugem tiru, ampak da gre za vprašanje za ali proti projektu Drugega tira. Vlada je prikazovala tiste strokovnjake, ki so opozarjali na napake in nelogičnosti pri projektu, kot nasprotnike projekta Drugi tir. Resnica je bila ravno nasprotna. Ravno kritični strokovnjaki smo še v času, ko je Vlada oz. njen član Peter Gašperšič govoril, da je Drugi tir nepotreben, opozarjali da je Drugi tir nujen za Luko Koper in celotno Slovenijo, zato si takih umazanih podtikanj Miro Cerar ne bi smel privoščiti.

3. del – Lastna nesposobnost

Miro Cerar bi se moral vprašati, koga je imenoval na ključna mesta projekta Drugi tir, kakšna je njihova izobrazba oz. kompetence, kakšno je njihovo strokovno znanje in izkušnje in končno, ali so etično primerni za vodenje projekta Drugi tir. Nihče med tistimi, ki vodijo projekt, ni gradbeni inženir, ki bi imel izkušnje z vodenjem gradbenih projektov. Po izobrazbi je največ ekonomistov, en arhitekt, en okoljaš in en doktor gradbenih znanosti brez izkušenj na gradbenih projektih. Miro Cerar je na ključna mesta imenoval ljudi, ki po tehnični in organizacijski plati projektu niso bili dorasli. O etično moralnih kriterijih pa naj sodi Miro Cerar sam.

Veliki favorit Mira Cerarja je bil Metod Dragonja, čigar kompetentnost je pokrivala le pripravo finančne konstrukcije, ne pa tudi tehnične, tehnološke in stroškovno terminske kontrole projekta. Finančna konstrukcija bi bila pri običajnem projektu podrejena vloga vodji projekta. In tu gre iskati napako Mira Cerarja – projekt Drugi tir ni imel vodje, ki bi bil strokovnjak, ki bi razumel tehnične probleme gradnje in poznal vsaj osnove vodenja gradbenega projekta.

Vloga projektne vodje naj bi bila namenjena Bojanu Cerkovniku z DRI-ja, sicer izkušenemu gradbenemu inženirju, ki pa je že pri oceni stroškov projekta na 1,4 mlrd € naredil grobo napako, kar mu je z bistvenim znižanjem vrednosti projekta posredno sporočil prav Metod Dragonja, dasiravno ni inženir. Krivda Bojana Cerkovnika je še toliko večja, ker je poznal in razumel argumente stroškovnih inženirjev in kljub temu ocene prenapihjenih stroškov ni popravil. Zastarelo je tudi razmišljanje Bojana Cerkovnika, da lahko obvladuje projekt le v excel tabelah, namesto s projektne informacijskim sistemom. Na ta način nam sporočajo le to, da DRI ne razume kompleksnosti projekta, pa tudi to, kako na monopolnem podjetju DRI zaostajajo za sodobnimi tehnologijami. Naš glavni in monopolni državni inženir je dejansko v kameni dobi, kar se tiče informacijskih orodij za načrtovanje in obvladovanje projektov.

In če nadaljujemo pri Metodu Dragonji, ki se je pri svojih spremenljivih izjavah nevarno približeval stopnji kredibilnosti, ki je sicer značilna za Petra Gašperšiča. Metod Dragonja se je strinjal, da je lastno financiranje dolgoročno cenejše kot pa partnerstvo z Madžarsko, vendar je kljub temu vztrajal, da je ravno teh 200 mio €, razdeljenih na 45 let, nekaj, česar si Slovenija ne more privoščiti, čeprav se je proračunska situacija po letu 2015 drastično izboljšala, da Slovenija ni več v procesu presežnega proračunskega deficita in da ima od lani presežek v proračunu.

Dragonja je najprej trdil, da madžarski vložek ni nujen in se bo v primeru njihove izločitve moral nadomestiti z drugimi viri, sredi leta 2017 pa je spremenil mnenje, rekoč, da poti nazaj ni in da so Madžari dejstvo. To je opravičeval s tem, da so pridobljena evropska sredstva, ki pogojujejo sodelovanje z Madžari. Nedavni dogovor sekretarja Jureta Lebna z Evropsko komisijo 21. marca, da postane investitor za pripravljala dela DRSI namesto 2TDK, pa postavlja argument Metoda Dragonje na trhle temelje. Komisija ne bi dala soglasja za porabo 44 mio € za pripravljala dela v primeru, da obstaja možnost, da se projekt ne izvede. Logičen zaključek je, da Evropska komisija ne pogojuje svojih sredstev s soudeležbo Madžarske na projektu drugega tira.

Neverjetno populistične so izjave Mira Cerarja, da bi v primeru neudeležbe Madžarske 200 mio € morali vzeti zdravstvu, šolstvu ali upokojujencem. Stranka Levica mu odgovarja z enako mero, ko trdi, da je mogoče teh 200 mio € vzeti iz predvidenih dveh bataljonskih skupin za Natove misije po svetu in še vedno ostane 1,000 mio €, ki jih lahko uporabimo za zdravstvo, šolstvo in upokojujence.

Če bi bil Miro Cerar pripravljen poslušati tudi argumente svojih kritikov, bi ugotovil, da so strokovni kritiki pravzaprav dobri fantje. Tisti ki so ga obkrožali in ki jim še zdaj verjame, pa so slabi fantje.

Pri tem bi radi spomnili, da je bilo ravno naše opozarjanje na nesmiselnost gradnje enega tira z ubežno cevjo tisto, ki je botrovalo odločitvi, da se bosta gradili dve predorski cevi z možnostjo položitve tirov za 2. tir enkrat v prihodnosti.

Prav tako je bila naša kritika vrednosti projekta razlog, da je Metod Dragonja zmanjšal vrednost projekta za skoraj tretjino. Res pa je, da ne vemo ali govorimo o varianti proge s predoroma s polnim železniškim profilom ali ne, saj je investicijski program še vedno tajen.

Žal ugotavljamo tudi to, da Cerarjeva vlada še vedno ni pristala na konec španovije z Madžari in še kar naprej vztraja pri nepreglednem in nestrokovnem vodenju projekta.

Če bi Miro Cerar prisluhnil kritikom, bi se projekt gradnje drugega tira začel že lani, tako pa ostaja predvsem opomnik njegovemu nasledniku, kako naj ne vodi projektov in kako naj si ne izbira sodelavcev. Miro Cerar in njegova ekipa projekta ni vodila pregledno, kritične strokovnjake je oholo ignorirala, na referendumu je zavajala in dopuščala nestrokovno vodenje projekta s strani DRI in DRSI.

Ob odstopu Mira Cerarja z mesta predsednika vlade se je pokazal njegov občutek za politično preživetje. S taktičnim odstopom, ki ni skrajšal njegovega mandata, je pokazal način, kako z ulic pred volitvami spraviti na tisoče nezadovoljnih državljanov in obrniti trend padanja politične podpore.

Zato se govori, da bo v prihodnjih tednih Miro Cerar ponovno s taktičnim manevrom žrtvoval Gašperšiča, Topolka, Kača in Vebra in jih izpostavil kot krivce za napake, povezane s projektom Drugi tir. Na ta način bo Miro Cerar ubil dve muhi na en mah: predstavil samega sebe v luči prevaranega vodje, brez osebne krivde za polom njegovega osebnega paradnega projekta in se hkrati ubranil napadov bivših koalicijskih sopotnikov. Obe vodji strank SD in Desus sta že hitela pojasnjevati, da je projekt Drugega tira projekt Mira Cerarja in njegove stranke, s katerim nista imela nič. Dodala pa tudi, da sta sama imela pomisleke, vendar sta bila, zaradi obstoja koalicije, prisiljena podpirati Cerarjeve napačne odločitve.

Po tem, koliko svojih kadrov bo Miro Cerar okrivil za polom projekta Drugi tir, bomo lahko presodili, koliko ima dejansko vpliva v lastni stranki. V primeru, da kot vodja še obvladuje stranko, bo krivcev več. V nasprotnem primeru pa jih bo malo in še za tiste bo poskrbel tako, da bodo prestavljeni na manj izpostavljenih mesta v državni upravi.

SINTEZA-KCD: Objavljamo kot informacijo. Ni nujno, da se z napisanim v celoti strinjamo.